

	էջ
Խմբ. — Ազգային ցաւին գարմանը նուիշ րական կրկին յոբելեաններու մէջ	1
Հայկական ճեմարան	
Յովհ. Եփեսացի. — Եկեղեցական պատ- մութիւն	4
Դահապետեան Հ. Գ. — Կիլողայոս Մաս	8
Հ. Ս. Ա. — Իրաւագիտական միջազ- գային համաժողովը	25
Գրական	
Աղիշտ Հ. Գ. — Մատնիչ Վասակի դա- տաստանը (Թրգման. աշխ.)	21
Տէլիքեան Հ. — Վաղը	33
Երեմեան Հ. Սիմոն. — Մերուժան Պար- սամեան	17
Ապրոյեան Հ. Եփրեմ. — Հ. Ալիշանի եղբայրը, մէկ թղթիկը ու քերթուածիկը	34
Միքատ Բիշրատ. — Լոռնականի մը յու- շտեմրը (ինքնակենսագրութիւն)	36
Քրոնիկ	
Հոկեն. — Խորհրդային Հայաստանի մշա- կոյթը (լրաքաղ)	42
— Նկարչութեան աշխարհէն (Զ. Մու- թափեան և Օր. Վ. Կիւլիստեան)	44
Մահագրութիւն	
Հացունի Հ. Վարդան. — † Հ. Եփրեմ Վ. Ապրոյեան	45

ՄԵՐ ԱԶՆԻՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ կը խնդրե որ մեր ազնիւ բաժանորդները բարեհամին վոր-
կարգադրել իրենց հին ու նոր հայինները:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ — ՎԵՆԵՏԻԿ Ս. ՊԱՐՈՒՐ

Տպարանիս վարչութիւնը՝ ի զիւրութիւն ընթերցաւէր հայ հասարակութեան
պարբերաբար թերթիս կողքին վրայ պիտի ներկայացնէ իր հաստարակած գրաքա-
ռական աշխարհաբար, գասական և արդի ազգօգուտ զրբերու գիտական, պատմական
քերթողական, վիպական, կրթական եւն. ճոխ և ընտիր հաւաքածոյին ցուցակը:

Réd. — Le jubilé de la Rédemption et celui de la Bible (Version Arménienne) sources de renaissance morale.

Académie Arménienne

Jean d'Ephèse. — Histoire ecclésiastique (fragments traduits) . . . . .

Nahabédian P. G. — Nicola Marr .

P. S. A. — Le Congrès International de Droit (1580ème anniversaire du Code Justinien et 700ème des « Decretales » du Grégoire IX). . . . .

Littérature

Alichan P. L. — Le Jugement de Vassak le traître (trad. en langue vulgaire).

Dévlétian H. — Le Lendemain . . . . .

Erémian P. S. — Méroujan Barsamian.

Abroyan P. E. — Le frère du P. Alichan, une lettre et une poésie de lui.

Sempat-Burat. — Les mémoires d'un montagnard (Autobiographie). . . . .

Chronique

Hoghen. — La culture en Arménie . . . . .

Réd. — Peintres arméniens (Z. Moufian - Mlle V. Gulhessian) . . . . .

Nécrologie

Hatsouni P. V. — † P. Ephrem Dr.

Abroyan . . . . .

ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑԱՆԿ

« ԲՈՋՄԱՎԵԼՊ »

1934

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Աձմեան Հայի	Հայերէն տապանագիրներու արժէքը	166
»	Գրիգոր Տաթեւացիի աւետարանը	345
Ասրապետ	Թափաղուակ - Գանկածին (ստուգաբանական)	274
Երեցեան Ա.	Հայ գրամագիտութեան համար	312
Թորոսեան Հ. Յ.	Ս. Բարսեղ Կեսարացի - Իր « Վեցօրեայ » ճառերը և հայ թարգմանութիւնը	327, 412
Վանողի Ա.	Եւսեբիս Եմեսացւոյ եզական մեկնութիւն մը և կեղծ- կիւրեղեան հարցը	184
Հնասէր (Գ. Մանուչեան)	Կորսուելու ենթակայ վաւերաթուղթեր, պաշտօնական նամակներ և հետաքրքրական գրութիւններ	31
Մազուրտեան Կուսպար	Արալէզները	337
Յովհաննես Եփեսացի	Եկեղեցական պատմութիւն (Ճղկը. հայկ. գրուազներու	37
Կահապետեան Հ. Գ.	Թրգմ. Գերմ. է. - Ալիշանի « Հայկարան » էն.	52, 211, 266
»	Քրիստոնէական ճարտարապետութիւն - Հայկական տա- ճարի կերպնական համաշափ գմբէթը	177
Սարգսեան Հ. Գր.	Թափաղուաք (ստուգաբանական)	422
»	Երանելոյն Պրոկիփ Եպիսկոպոսապետի Կ. Պոլսի յլլո- տուածայայտնութիւնն (ճառ)	5
»	Ս. Եփրեմի « Կայուղ » ները	144
Կոնտոնի (Թաւրիկու) Թ. 66 Աւետարանը	Առանձին թաւրիկու թաւրիկու պանծալի կոթողը - Աստուածաշունչի թարգմանութեան 1500ամեակը	348
»	Ինանկարը Հայոց մօտ	321, 401
Սիհրմեան Ա. Արքեպոս	Խանկարը Հայոց մօտ	60, 193, 358, 426
Փէյլիկեան Հ. Եղիա	Բուսաբանական դիտողութիւններ	77, 262
»	Բրիտանական թանգարանին մէջ գտնուող հին յունա- կան գործ պղնձածոյլ մէկ արձանագլխի և ձեռքի մա- սին որ « կ'ըսուի թէ » գտնուած է Հայաստանում	17
Աշխարհաբարի հարցեր	221, 277, 388	

ԳՐԱԿԱՆ

Հին քնար	Տաղ Ծննդեան	16
Նոր քնար	Ի Ծնունդ Փրկչին	436
Աձմեան Մկրտիչ	Ո. սիրելի ընկերն իմ Թ. Թէրզեան	224
»	Հաստափորեան թաղապետ (Ալեքսան Եֆ. Խորասանճեան)	464
»	Ի սպան մահ Տիգրեան Արքունի Նիկողիմոսիանի	464

եղայր մը կորսնցոցին, իսկ մենք գուրզուրու հայր մը և բանկագին բարեկամ մը՝ որուն հետ տարապանիք լնկերներ եղած էինք ընդհանուր պատկագմի շրջանին մեջ:

Շատ մօտեն ձանցած էի իր բարձր հոգին և խոնարհուրեան շեղափայլ բողին ներքի բարուրուած իր ամենինի կորովը, որով այդ տարապանիքի դժխնմ տարիներուն մեջ միաւ բանկից Հայրերու հետ յաջողեցա կանոնի պահելու տեղոյս վեհետ. Միսիրարեան Վար-

ինք՝ հոգիով խոնարհ, սրտով մարու ու ամրիծ, և մարի բարձրուրեամբ օժտուած եկեղեցոյ վառքին և պատուցի:

Տէրը լուսաւորէ իր հոգին, և Զեր Գերապատուրեան և Պատ. Միարանուրեանի բոլոր Անդամեներուն երկար կեանք շնորհ և անսասան պահէ Մեծին Միսիրարայ Լուսասիիւու հաստատուրիւնը:

Խորին ցաւակցուրիւններս կը մատուցանեմ համբուրիչ Ս. Աջոյդ և յարգանօր:

Ս. Յ. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

Ա. Պոլիս. Փետր. 7, 1935

Վերապատուելի Հ. Արխուակիս Վ.

Յարգելի Հայր,

... Գրիչը այս անգամ... առանց այլեւալի, սուզով մը կը սկսի անոր մասին և կը սահի... որ է Վ. Հ. Եփրեմ Վ.ին սուզը:

Չեմ յիշեր երբեք տեսած ըլլալ, եկեղեցականի մը համար, եկեղեցականներէ և աշխարհականներէ արտայայտուած այսրան ցար և բախուած արցունք, ինչպէս եղած մեր ամենու հականի Հ. Եփրեմ Վ.ի համար:

Զորս սպակիր վարդապետները՝ որոնց երեքը իր յարգելի Միարանուրեան եղայրներն էին, և ըսրորդը՝ մեր ազնիւ Երմեքեան Վ.ր. առանց չափանցուրեան, լեղի արտասուշեցին, և առանց ծածկելու հոգը առնելու, լացուցին և յուղարկարմներուն մեծ մասը, երբ գացողը կը բաժնուի ու անոր դապաղը կ'անենակը մեր ալքերէն:

Անժանօր մը պիտի բար այս սրտարույն տեսարանին հանդիպ. — Ի՞նչ ըրած էր այս անձը արդեօք իր կեանիքն մեջ, որ այսրան վիշտ կը բողնէ իր ետեր:

Մեկ բառով կարելի է պատասխանել անոր. «Բարի էր»:

Ուրեմն այնքան հազորագիշտ է բարութիւնը որ մենք այդ դագաղին առջեւ զգացուած վիշտով մը և արցունքով մնացինք, անձրեւին տակ անոր դամբանականը մտիկ ըրինք, ու ցանք և լրամնուցանք իրմէն:

Բարուրիւնը ձառապայրեց անոր համեստ հողակոյտին վրայ և... ուրիշ զարդ չ'ուզեր ան...: Եկատ ուրբարը և անոր շատ ուրբարներ պիտի յաջորդեն, բայց անկէ առաջ մեկնեցան այս աշխարհը:

Անապայանք ուներ, պիտի բանիք. — Այս', որովհետեւ բարի հոգիներու համար յէ ըսուած զենքերը որոնք ընտանիքներ և ազգեր սկսած են կործանել...: Եւ... խաղաղուրիւն

Ե. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ

Խորին. • Հայաստանի Գլամարտատի Վարչութեանէն (Պետիրաստ. Երևան 1934)

Արարու. — Կոմերիտուան համակները. Էջ 92. զինը՝ 80կ.

Ֆիրդուսի. — Ոստամ և Սոճար. վէպ Շահ-Նամէ-ից. երգեծանը. էժ. զրդ. թ. 63-64, էջ 132. զինը. 1ո. 20կ.

Բիլա իլլէշ. — Տիսասն բացերի մէջ. վէպ. Բ. և Գ. համ. միջազգ. յեզ. զրակ. էջ 431. զինը՝ 5ո. ուուիլու-Պրիբոյ. — Յուսիմա. (վէպ) թրգ. Գրաբիս էջ 448. զինը՝ 4ո.

Տեղեկագիր Մարգարիտ — Լենինիզմ ինստիտուտի թ. 4. (մեծագիր, երկար) էջ 184. զինը՝ 3ո.

Զուլշամբ. — Թուարանութիւն. զազր. միկրո. տեխ. նկուսների, բանվակների և ուսուցիչների համար. թրգ. Արա Խանջեան. էջ 174. զինը՝ 50կ.

Գուլումիս. Ս. — Հայոց Լեզու. գասազիրը տարր. զարցների համար. թ. մաս. Գ. զրդ. էջ 145. զինը՝ 1ո. 20կ.

Թոթովինց վահամ. — Յովնաթան որդի Երեմիայի (վէպ). էջ 128. զինը՝ 80կ.

Նարիլու. — Ըստիր պատմուածքներ («Ար Բազը» շարքից) էժ. զրդ. թ. 57-58. էջ 126. զինը՝ 65կ.

Շիլլեր. — Վիլեմլ Տելլ. զրամա, 5 զործ. էժ. զր.

թ. 59-62. էջ 240. զինը՝ 1ո. 20կ.

Շիրմանզպէ. — Զար ովին. էժ. զրդ. թ. 50-51.

էջ 127. զինը՝ 65կ.

Ա. Բ. Ա. Ս. Ա. Ա. Մ. Մ. Ի. Հ. Բ. Ա. Բ. Ա. Բ. Ա. Կ. Ո. Խ. Ի. Խ. Ն. Ե. Բ

Տոտուսիանց Փրոփ. Վահամ. — Կոսովերացիս (Հմուտ. մենարկ). թրգ. սուսէ Օ. Միթմարեան. ապ. Մասսիս, Առիլս, 1933, էջ 144.

Մալիսու. — Զարթօնը. համար. 5. ապ. Պաստոն. էջ 1403. 1933-1934.

Վիզել գլամ. (Կարո Սասութի). — Լենինու խորհութիւնը (վէպ). էր. Ազատեան զրաման. Պէյրութ. 1934, էջ 275, զինը՝ 1 առլ.

Ֆիրլուսի. — Շահնամէ (Կատրներ). թրգ. Յ. Գ. Միթմարեան. ապ. «Առգերն», Թէզրան, 1934, էջ 58, զինը՝ 10 փր.

Խոկէնիւր Արգարիսու. — Արասանիներու զրբը. թրգ. Ա. Արմապետեան. ապ. «Ազակա», Պէյրութ, 1933, էջ 138, զինը՝ 1 առլ.

Լութիի Միթսու. — Գարուն-(Քերթուածներ) էր. Արգ. Պոստը, 1933, էջ 19.

Գուրգէն թրինց. — Աշուղուան (Քերթուածներ). ապ. «Becit matbaas1», Ա. Պոլս, 1934, էջ 127, զինը՝ 100 զր.

Մազիստրոս Յ. Ե. — Փունչ հին զիցարանութեան (սու). ապ. Ա. Տօնիկեան, Պէյրութ, 1934, էջ 42, զինը՝ 1 փր.

Ջրիէճ. — Ի՞նչ կ'ըսէ Աղեսանդր Քէրէնորի. Նիւ Եղորե, ապ. Արմես, 1934, էջ 14.

Գլուկէրիս Օ. Ե. — Հայ մշակոյթը. էր. Ա. Ա. Միթմարեան մանը. «Քերածնունդ». ապ. «Astoria», Պուբլիկ, էջ 18, զինը՝ 1,50 փր..

Գլուզիամ չայտուամ. — Վիշապներու աշխարհում.

Հա. Ա. Յանես. Միկի. ապ. Վիեննա. 1934, էջ 181. Զարգարեան վահամ. — Յիշատակարան. Հայ զառութիւն և մամուլը Եղագասոսի մէջ. թիւ 27-28, 29-30 (Գ. Համ.). Գահիրէ:

Dr. Marcus Antonius van den Oudenrijn O. Pr. — Կանոն Ա. Դոմինիկոսի խոսանվանովին — Das offizielle Heiligen Dominicus des bekenners, in der «Fratres Unitores» von ostarmenien, Romae, ad S. Sabinae, 1935. (Հայ - զերման. մեծապետ) էջ 192.

Hovhannessian Dr. Eghia. — Armenia népe. (Հանգարեցն) (Հայաստանի ժողովուրդ) Gödöllő, (Budapest) 1934, էջ 302.

Պարսիստեան Արգարը Մ. Ս. (Խմբ.). — Կեանը և արուեստ 1935, Ե. ապրիլ. ապ. Շահնի. Փարիզ, էջ 136, զինը՝ 20 փր.

Սիրութի Յ. Ծ. (Խմբ.). — Արման. թրգ. 1934. ապ. «Astorica» Պուբլիկ. էջ 212, զինը՝ 100 էջ.

Արմեն Սիրս (Խմբ.). — Արմիս ապրիլ. ապ. «Արմիս» Պուբլիկ, էջ 288, զինը՝ 30 փր..

Պարամանիամ Ս. — Գրամանի ապրինց, 1935, Ժ. ապրիլ. ապ. Տէր Յակոբեան, Փարիզ, էջ 224.

Օրացոյց 1935. — Ս. էջմիածնի, էջ 267.

Շամիթ Արծիւ — Պատի օրացոյց. ապ. «Լոյս», Փարիզ, 1935.

Պարգականիամ Յովիթ. — Աղաբեյց Մարտիլ. Ե. ապրիլ. ապ. Տէր-Յակոբեան, Փարիզ, 1935, էջ 80.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

« Բ Ա Զ Մ Ա Վ Ե Պ »

Ա.Զ.Գ.Ա.Յ.Ի. ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ – ԳՐԱԿԱՆ – ԳԻՏԱԿԱՆ ԵԽ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԻ

որ 1935 թուականուի իր գոյութեան 93 դ տարին կը թեշակոյի՛.

Ա.Ի.Ա.ՏԱ.ԲԻ.Մ իր սկզբնական հարազատ նկարագրին և միակ սրբազան նպառակին՝ որ է նուիրուիլ ազգային Լուսաւորութեան դատին, « ԲԱԶՄԱՎԵՊ » պիտի շարունակէ տալ իր ընթերցողներուն հետաքրքրական և օգտակար ուսումնասիրութիւններ մեր հայկական հին և նոր լեզուի, պատմութեան, մատենագրութեան և տոհմային յարակից գիտութեանց շուրջ, ինչպէս նաեւ գրական–գիտական–բարոյական յօդուածներ։

Նկատելով յատկապէս գաղութահայութեան տիտոր վիճակը՝ օտարացման սպառնալիքին տակ տագնապալից և կուսակցական պայքարի խոցերով վիրաւոր, « ԲԱԶՄԱՎԵՊ » պիտի ջանայ միշտ արծարծել գիտակցութեան ջահը՝ հանդէպ մեր ցեղին հնութեան և փառքերուն, և մարդկային քաղաքակրթութեան պատմութեան նուիրած արժանաւոր ու պատուաւոր բաժնին, ինչպէս նաեւ յարաժամ պիտի ծածանէ սիրոյ և համերաշխութեան դրօշը, յանուն մարդկային և մեր ցեղական եղբայրութեան՝ որ հասարակաց վշտին և նահատակութեան մէջ աւելի ամրացաւ, յանուն բարոյականի և մեր Հայրերու սուրբ կրօնքին, ջանալով միեւնոյն սիջոց ներշնչել յարգանք, սէր և զոհաբերութիւն մեր Հայրենիքին հանդէպ՝ որ կը վերածնի, կը վերաշինուի և կը զարգանայ օր ըստ օրէ, և ուր հարկ է որ սեւեռի մեր սիրան ու աչքը՝ իբրեւ մեր միակ և հարազատ տունն ու տաճարը՝ և մեր ցեղական գոյութեան և զարգացման ապաւէնը։

« ԲԱԶՄԱՎԵՊ »ի Խմբագրութիւնը նկատի առնելով տիրող անտեսական տագնապը, ներկայ 1935 տարւոյ բաժնեզին կը նշանակէ 14 ՖՐԱՆՓ ԶՈՒԻՑԵՐԱԿԱՆ կամ ԻՏԱԿԱՆ 50 Լիրէթ, կանխիկ, Աակայն փոխարժէքը կ'ընդունինք նաեւ իւրաքանչիւր պետութեան դրամով՝ օրուան սակին համեմատ։

Կրթական հաստատութեանց, դպրոցներու, ակումբներու, ընթերցարաններու, ինչպէս նաեւ ուսանողներու համար թերթս կը շնորհենք կէս գնով։

Ասկէ զատ ո՛ և իցէ զեղչի համար հարկ է կանխաւ յարմարիլ Խմբագրութեան հետ։

Յօդուած, թղթակցութիւն, բաժնեզին՝ զրկել ուղղակի հետեւեալ հասցէին։

Réd. «PAZMAVEB»

St. Lazare

VENISE (Italie)